

Slutrapport: Midt-skandinavisk landbrukshøgskole – Utredningsprosjekt (Diarienummer N30441-26-08).

1. Sammanfattning

Interreg prosjektet Midtnordisk landbrukshøgskole har underveis blitt samkjørt med HiNTs prosjekt om utvikling av ny grønn bachelor. Bak begge prosjektene ligger et mål om utvikling av nye studietilbud innenfor landbruk.

Både i Sverige og Norge er det relativt stor søknad til studier hvor dyr inngår, spesielt veterinærstudier. I tillegg er det også stor interesse for studier relatert til landskapsarkitektur. I Norge finner vi også stor interesse for fornybar energi ved UMB. Ut over dette er det mange landbruksrelaterte studier som sliter med rekrutteringen.

Denne utviklingen finner vi også i videregående skole på studieretning naturbruk. Selv om andelen som velger naturbruk i Sverige er nesten dobbelt så stor som i Norge, så er utviklingen innenfor søkertall til naturbruk et tynt grunnlag for å rekruttere studenter fra. I tillegg er det heller ikke spesielt framtidsrettet ettersom søkningen til videregående skole naturbruk har en nedadgående trend. Det betyr at en ny grønn bachelor bør ha en faglig innretning som gjør at den rekrutterer fra flere studieretninger i videregående skole.

Den potensielle gruppen for å rekruttere norske studenter fra kan deles i to. Den ene er de som er ferdig med videregående skole (19-åringene+) og den andre er det som kanskje har en annen hovedutdanning eller arbeidspraksis.

Gruppen med 19-åringene har i følge ROSE liten interesse for landbruksfag, med unntak av at spesielt jenter har interesse for husdyr. I undersøkelsen blant 3. års elever i videregående skole skiller også husdyr seg ut som mest interessant fagområde både innenfor naturbruk studieretningen og uavhengig av studieretning. Både odelsbarnundersøkelsen og undersøkelsen blant 3. års elever på videregående skole viser at 19-åringene ønsker å studere på campus.

Den andre rekrutteringsgruppen er studenter som har en annen utdanning eller har arbeidspraksis og som ønsker kompetanseheving. For en liten del av denne gruppen er 3-årig bachelor aktuelt, men de foretrekker i hovedsak kortere og samlingsbaserte studier. Ønsket faginnretningen på disse studiene er økonomi, produksjonsfag og næringsutvikling. Denne studentgruppen ønsker kompetanseheving som et ledd i bondeyrket. Denne løsningen støttes også i en kronikk i Bondebladet 18. september 2008: *"I framtida må næringa jobbe for å få til fleksible utdanningstilbud til de som overtar gårdene. Ofte er jo dette godt voksne folk med en annen utdanning"*.

Det betyr at bachelorstudiene bør bygges opp med tanke på å rekruttere fra 19-åringene og litt eldre. Det eneste landbruksfaget som denne gruppen har interesse for er husdyrfag. Dette ivaretas av bachelorstudiet i husdyrfag. Et nytt studium bør ha en profil som ikke forbindes direkte med landbruk, men som går att kombinera med ett utbrett skog-, jakt- og fiskeinteresse i Jämtlands län. En mulighet å orientere seg mot fagområder som grønn omsorg, ny energi, matproduksjon i klimaperspektiv og tilleggsnæringer, som framkommer som aktuelle fagområder i undersøkelsen av 3. års elever i videregående skole. Navnet på et nytt studium må være informativt i tillegg til at det ikke blir forsnevert. Navnet må også fange interesse hos mange 19-åringer.

Det kompetensbehov som har beskrivits ovan motsvarar till stor del det som erbjuds inom ramarna för HiNT:s Husdyrfag – velferd og produksjon. Därför finns det ingen anledning att starta en ny utbildning för att uppfylla jämtländska politikernas och näringsföreträdarens önskemål om en traditionell lantbruksutbildning på högskolenivå. Då är det bättre att erbjuda svenska studenter en ingång i den norska utbildningen genom ett årsstudium. Förkunskaperna på den svenska och den norska sidan skulle påminna om varandra, utan att årsstudierna måste bli identiska. På den svenska sidan finns det t.ex. möjlighet att erbjuda kurser i växtodling.

Med en økende strukturrasjonalisering innenfor det tradisjonelle norske landbruket, så vil målgruppen for landbrukskompetanse bli mindre og mest sannsynlig mer opptatt av spesialtema. For å fange opp den mangfoldige delen av landbruksnæringer, hvor det vokser fram til dels ny næringsvirksomhet er

det behov for kompetanse knyttet til nyskaping med utgangspunkt i tradisjonelt landbruk og naturressurser.

Prosessen i forprosjektet har gjennomgått ulike faser. Den første fasen var preget av å samle inn bakgrunnskunnskap om studenter, studiemuligheter og næringslivets behov. Den andre fasen var en leting etter å finne en retning på studiet. En tredje fase har vært å gå i dybden på konturene av en retning for å starte utviklingen det faglige innholdet. Prosjektet har hatt en aktiv styringsgruppe som har styrt prosessen og vært konstruktive bidragsytere.

Forprosjektet avsluttet med et forslag til studieplan med fagbeskrivelser for studiet med arbeidstittel Klima, næring og nyskaping. Samtidig fant man i løpet av forprosjektet at deler av Jämtlands behov for høgskoleutdanning kunne løses med å tilby første studieår av husdyrstudiet ved JiLU fra høsten 2009.

Konklusjon: Forprosjektet anbefaler at det gjennomføres tre årsstudier i landbruksfag som skal videreføres til BcS-nivå. Det anbefales å starte med ett studieår i Jämtland i husdjur høsten 2009, og de studentene som gjennomfører dette første året kan fortsette på en bachelor i husdyr i 2. og 3. studieår i Nord-Trøndelag. Videre anbefaler forprosjektet å starte et årsstudium i Jämtland og ett i Nord-Trøndelag høsten 2010 innen "Klima, næring og nyskaping". Studenter som tar disse årsstudiene kan fortsette i 2. og 3. studieår i Nord-Trøndelag fram til en bachelor.

2. Prosjektets bakgrunn

Landbruk er en viktig næring både i Trøndelag og Jämtland. I dette utredningsprosjektet ønsket vi å undersøke studentgrunnet og behovet for et 3-årig studietilbud i landbruksfag på BcS-nivå og utarbeide studieplaner for et slikt tilbud. Vi ønsket også å analysere utviklingstrender og gjøre undersøkelser av kompetansebehov i regionen og gjøre markedsundersøkelser blant ungdom i alderen 15-24 år. Høgskolen i Nord-Trøndelag (HiNT) og Jämtlands läns institut för landsbygdsutveckling (JiLU) har etablert et godt samarbeid over tid og det var naturlig at disse partene gikk sammen om dette arbeidet.

Prosjektet har en kostnadsramme på NOK 1 395 000 i Norge og SEK 1 020 000. Interreg har finansiert halvparten av disse beløpene. I Norge er national offentlig finansiering gjort av Nord-Trøndelag Fylkskommune, Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og HiNT, og i Sverige er national finansiering hentet fra Jämtlands läns landsting.

Tidsplanen for prosjektet har vært fra 1.1.08 til 31.8.09.

3. Prosjektbeskrivning, målgrupp, resultat, och resultatindikatorer samt effekter

3.1 Prosjektbeskrivning:

De viktigste aktivitetene i prosjektet har vært:

- Utarbeide og gjennomføre markedsundersøkelser blandt ungdom
- Utarbeiding og gjennomføring av undersøkelser om kompetansebehov i landbruksnæringen
- Utarbeiding av studieplaner
- Fagsamlinger med ansatte på HiNT iog JiLU for å drøfte nye studier
- Orientering om prosjektet til sentrale aktører (styret i HiNT, landbruksmiljøet i Trøndelag og Jämtland)
- Kontakt med andre universitet og høgskoler for å undersøke status innen "Klima, næring og nyskaping"
- Buss fra Sverige til Norge med presuntive studenter

- Oversetting av studie- og fagbeskrivelser samt oversetting av kursplaner på husdjurstudiet, og undersøking av aktuell svensk litteratur
- Møter i faggrupper med deltakere fra JiLU, HiNT og Mittuniversitetet.
- Markedsføring av husdjurstudiet.
- Informasjon til media
- Møter i Styringsgruppen der landbruksnæringen er godt representert

3.2 Målgrupp:

Den viktigste målgruppen har vært ungdom i alderen 15-24 år. I tillegg har den grønne næringen i regionen vært en viktig målgruppe, d.v.s. vi har i utviklingsarbeidet lagt stor vekt på de råd som næringen har gitt oss. Gjennom markedsundersøkelser og intervju har vi nådd ungdommen, og den grønne næringen har vi nådd gjennom møter og gjennom deres representasjon i Styringsgrupper og arbeidsgrupper.

3.3 Resultat og resultatindikatorer samt effekter:

Det viktigste resultatet av prosjektet er at vi den 1. september 2009 startet et årsstudium i Jämtland med tittelen "Husdjur – välfärd och produktion". Studiet har 16 studenter, d.v.s. 13 kvinner og 3 menn.

I prosjektet er det også laget studie- og fagbeskrivelser til en bachelor innen "Klima, næring og nyskaping", men denne jobben er ikke avsluttet. Arbeidet vil bli videreført i et nytt Interreg-prosjekt.

Det må også nevnes at kontakten mellom JiLU og HiNT er blitt ytterligere forsterket, både på administrativ og faglig side. Dette gjelder både fagpersoner med husdyrfag og personer som jobber med utvikling av ny grønn bachelor. Vi er også blitt bedre kjent med noen fagpersoner på Mittuniversitetet.

På tilsvarende måte er kontakten mellom det grønne næringslivet i regionen og JiLU/HiNT blitt styrket gjennom arbeidet i prosjektet.

3.4 Övrigt

Prosjektet har fått en god del oppmerksomhet fra aviser og tidsskrifter.

Arbeidet i prosjektet er dokumentert i rapporten "Gemensam plattform för mittnordisk lantbrukshögskole".

4. Indikatorer

Notera att indikatorer både för A och B kan förekomma i ett projekt.	Antal enligt projektbeslut	Resultat vid projektslut	Kommentarer
Antal kvinnor 15- 24 år som deltar i projektet.	0	0	
Antal kvinnor yngre än 15 eller äldre än 24 år som deltar i projektet.	5	10	Inklusiv fagpersoner i faggrupper
Antal män 15- 24 år som deltar i projektet.	0	0	Inklusiv fagpersoner i faggrupper
Antal män yngre än 15 eller äldre än 24 år som deltar i projektet.	5	10	
Antal deltagande företag med kvinnligt ägande som deltar i projektaktiviteter.	0	0	
Antal deltagande företag med manligt ägande som deltar i projektaktiviteter.	0	0	
Antal deltagande företag med mixat ägande som deltar i projektaktiviteter.	4	4	Samvirkeforetak og andre organisasjoner.
Resultat indikatorer			
(A) Antal formella gränshinder som projektet bidrar till att undanröja.	1	1	
(A) Antal undanröjda upplevda gränshinder.	1	1	
(A) Antal kvinnor som deltar i gemensamma utbildningar och praktik.	0	0	
(A) Antal män som deltar i gemensamma utbildningar och praktik	0	0	
(A) Antal kvinnliga studenter som studerar del av sin utbildning i det andra landet.	17	13	
(A) Antal manliga studenter som studerar del av sin utbildning i det andra landet.	4	3	
(A) Antal nyetablerade och vidareutvecklade gränsöverskridande kluster.	2	2	
(B) Etablerade institutionella samarbeten.	1	1	
(B) Nya och vidareutvecklade metoder för stads- och landsbygdsutveckling.	1	1	
Egna indikatorer	Tidpunkt	Resultat	

5. Projektets påverkan på de genomgående (horisontella) kriterierna

5.1 Gränsregionalt mervärde

Se kap 3.3.

5.2 Bättre miljö

Den nye grønne bacheloren som er planlagt vil ha fokus på klima, næring og nyskaping, og dette er i samsvar med de signaler vi har fått fra ungdomsundersøkelsene. Oppfølgingen av dette utredningsprosjektet vil derfor bli svært miljørelatert. I Norge vil landbruksmeldingen "Klimautfordringene – landbruket en del av løsningen" bli svært sentral.

5.3 Jämställdhet mellan kvinnor och män

I markedsføringen av det nye årsstudiet i husdjur i Jämtland har vi lagt til rette for å få kvinnelig og mannlige søkere, men det er stor overvekt av kvinner som har begynt dette studiet.

5.4 Etnisk mangfold och integration

Utenlandske borgere kan søke opptak på de nye studiene, men i pilotfasen av husdyrstudiet i Jämtland vil undervisning og pensum i hovedsak bli på svensk og norsk. I den nye grønne bacheloren vil det bli et større innslag av engelskspråklig pensum.

6. Informationsinsatser och skyltning av projektet

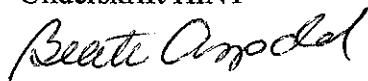
- Trønder-Avisa 23. jan. 2009 (s 5): Satser på norsk-svenske klimastudier
- Høgskoleavisa nr 2, 10. febr. 2009 (s 10): Starter Midt-nordisk landbrukshøgskole
- Landbrukstidende nr 5, 26. mars 2009 (s 4): Starter midtnordisk landbrukshøgskole
- Høgskoleavisa nr 6, 29. april 2009: Svenskebesøk på HiNT
- Bondebladet nr 20, 14. mai 2009 (s 20): Ny landbrukshøgskole
- Land lantbruk nr 17 17 april 2009
- ÖP/LT 9,13,15,20/5 2009 Annons om utbildningen Husdjur-förutsättningar och behov
- ATL 22/5 2009 Annons om utbildningen Husdjur
- Tidningen Land nr 21 och 22 2009 Annons om utbildningen Husdjur
- Länstidningen 4. Juni 2009: Nu får jordbruket høgskoleutbildning
- ÖP 6/4 2009 artikkel om lantbruksutbildningen
- Trønder-Avisa 2. Juli 2009: Nytt bachelorstudium
- Trønder-Avisa 5. August 2009: 22 søkere til svensk HiNT-studium
- Landbrukstidende nr 11, 2009: Midtnordisk landbrukshøgskole i gang kommende høst
- Länstidningen 2. Sept 2009: Norsk høgskole öppnad i Ås
- ÖP 2. Sept. 2009: Norsk høgskola startar på Torsta
- Nationen 3. Sept 2009: Bidrar til svensk dyrehold
- Steinkjer-Avisa 4. Sept 2009: Historisk dag da HiNT åpnet studium i Østersund
- Høgskoleavisa nr 10, 2009: HiNT med nyetablering i Sverige
- Trøndelags Europakontor, hjemmeside 7. Juli 2009: Utdanningssamarbeid over grensen
- Nord-Trøndelag Fylkeskommune, hjemmeside 11. Sept 2009: HiNT-studium i Sverige
- Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, hjemmeside 11. Sept. 2009: HiNT-studium i Sverige
- Interreg, hjemmeside 14. Sept 2009: Midt-nordisk landbrukshøgskole

Rapporten "Gemensam plattform för mittnordisk lantbrukshøgskole" beskriver arbeidet i prosjektet.

Merk: Papirkopier er vedlagt den skriftlige lægesrapporten.

7. Underskrifter

Underskrift HiNT

Underskrift JiLU

Slutrapporten ska alltid skickas in skriftligen tillsammans med ansökningarna om utbetalning. Den ska vara undertecknad av både svensk och norsk projektansvarig kontaktperson och/eller projektledaren¹.

Den svenska ansökan om utbetalning, inklusive lägesrapport, ska skickas till:
Länsstyrelsen Jämtlands län, Interreg Sverige-Norge
Nationella kontrollanten
831 86 Östersund.

Den norska ansökan om utbetalning, inklusive lägesrapport, ska skickas till det huvudsekretariat som handlagt ansökan.

Den slutliga versionen av rapporten bör samtidigt E-postas (**skannade och undertecknade dokument**) till förvaltande myndighet på adress:
interregrapport.jamtland@lansstyrelsen.se.

Andra versioner än den som skickats in skriftligen får aldrig skickas via E-post. Observera att rapporten senare, till sin helhet, kan komma att läggas ut på Internet t.ex. i en projektbank.

¹ Under förutsättning att projektledaren har en formell rätt att företräda stödmottagarna avseende projektrapportering